

F1294
1921

თავისუფალი

საქართველო

№ 7.

31 აგვისტო, 1921 წელი.

№ 7.

ერთობისკენ.

«თავ. საქართველოს» მე-6 №-ში დაისტამბა «წერილი საქართველოდან», რომელშიაც ავტორმა ფრიად საინტერესო საკითხები წამოაყენა ზოგიერთი ქართული წრეების სულისკვეთების შესახებ. ჩვენის აზრით ავტორის დახასიათება უფრო უღდება ზოგიერთ პოლიტიკური წრეების ზედა კირს, ვინემ პარტიულ მასას. მაგრამ ჩვენ მაინც საჭიროთ მიგვანია შევაჩეროთ ამ მოვლენაზე მკითხველის ყურადღება.

იმ შეუთრეგებელ ბრძოლაში, რომელიც სწარმოებს დღეს საქართველოში, ჩამბულია მთელი ქართველი ხალხი. აქ ჩვენ ვხვდებით იმავე საზოგადოებრივ ელემენტებს, იმავე კლასებს და ჯგუფებს, რომლებიც გუშინ, თავისუფალ საქართველოში ერთმანეთს ეჯახებოდნენ და ერთმანეთში ხშირად დაუნდობელი ბრძოლა ქმონდათ გაჩაღებული. და თუ დღეს ეგვემ ელემენტები მტრის წინაშე ერთად ირახმებიან, ეს იმიტომ რომ მათ ერთი და იგივე მიზანი აქვთ დასახული. ეს მიზანია გარედან შემოჭრილ უცხო ძალის უღელის გადაღება, ეროვნული განთავისუფლება. ეროვნული მოწოდება, რომლის ტიპიურ სურათს წარმოადგენს დღეს საქართველო, სულს უზუთავს მთელ ხალხს, აუერბებს ცველ კლასების განვითარებას, ქართველი ერის შემადგენელ ცველა ელემენტებს ართმევს წინსვლის და წარმატების საშუალებას. უცხო ძალის ბატონობის გადაღდება არის ის აუცილებელი პირობა, ურომლისოდაც შეუძლებელია ქართველი საზოგადოების, ქართველი ხალხის ამა თუ იმ ნაწილის

ნორმალური არსებობა. ასე მართივით დღეს ჩვენ პოლიტიკური ვითარება და ქართველმა ხალხმა სწორი ალღო აუღო ამ ვითარებას: შინაური უთანხმოება, პარტიათა-შორის ბრძოლა ქართველი ხალხის მასისათვის დროებით მოდუნდა, მთელი ქართველობა, პროლეტარიატის შეთავაზებით, ერთ წყებათ დაიარაზმა, და მოძალადეს დაუპირდაპირა ურჯვეი და დაურღვეველი გაერთიანებული ფრონტი. ამნაირათ მოხდა ჩვენში ეროვნული ძალების კონცენტრაცია და ამიტომ, რომ ჩვენი ხალხი შეუპოვრათ იგერიეზს ბოლშევიზმის გამხრწნელ იერიშებს. ეს გარემოება ახდენს უძლიერეს შობეძქდილებას უცხოეთის დემოკრატიაზე, უღვიძებს მას უღრმეს სიმპატიას ქართველი ხალხისადმი. ამაში გამოიხატა ქართველი ხალხის პოლიტიკური სიმწიფე, ამაშია ქართველი ერის ძლიერება და ამაშივეა ბოლშევიზმის უძლიერება ჩვენში.

დამახასიათებელია, რომ ეროვნული ბრძოლის მებაირალტრეთ ჩვენ ვხვდებით დღეს ქართველი ერის იმ ნაწილს, რომელიც ინტერნაციონალიზმის გრძნობითა და იდეებითაა გაქელთილი: მებრძოლი ერის მოწინავე რაზმში ქალაქის პროლეტარიატი ჩამდგარა, რადგან მას კარგად ესმის, რომ მისი მიზნების განხორციელება შეუძლებელია, სანამ მის ქვეყანას უცხო ძალა ჰკრობს. ქართველ მუშებს თავისუფალ საქართველოშიაც კარგათ ესმოდათ, რომ მათი კლასიური ინტერესები საუკეთესოთ საქართველოს სახელმწიფოებრივობის კალაპოტში განხორციელდებოდა და განა ბუნებრივი არ არის, რომ დღეს ქართველი მუშა გამოდიოდეს ჩვენ დამოუკიდებლობის დამცველათ? განა გასაკვი-

F8348

საქართველოს
ქართველი
ბიბლიოთეკა

რია, რომ მოძალადებთან ბრძოლაში გამო-
 წრთობილი ქართველი პროლეტარიატი ედგას
 სათავეში დღევანდელ ბრძოლას? გაიხსენეთ ბ.
 სტალინის და თფილისის მუშების შეხვედრა
 ნაძალადევი. განა ქართველი პროლეტარია-
 ტის კლასიური გამოსვლა იმავე დროს უაღრ-
 ესად ეროვნული ხასიათის გამოხვლა არ იყო?
 განა ნაძალადევის კრება საუკეთესო მაგალითი
 არ იყო ეროვნულ-თავმოყვარეობის, ქართული
 სახელმწიფოებრივობის დაცვის და ქართველი
 ერის მოძალატეთა შერცხვის და გაბაზების?
 შეუპოვარ ბრძოლაში ეროვნულ განთავისუ-
 ფლებისთვის ქართველ პროლეტარიატს გვერდ-
 ში უდგას და ზურგს უმაგრებს თითქმის ყველა
 სხვა კლასები და ჯგუფები ქართველი ხალ-
 ხისა. ქართველმა გლეხობამ ფ. მახარაძის მო-
 გზაურობის დროს, 26 მაისს და სხვა მრავ-
 ალ კერძო გამოსვლებში დაამტკიცა, რომ
 ის ჩვენ პროლეტარიატთანაა. ასევეა სხვა
 ელემენტები და ჯგუფები ქართველი ხალ-
 ხისა. გაიხსენეთ პირველი დიდი—უსიტყვო,
 მარა საოცარი სიძლიერის დემონსტრაცია თფი-
 ლისში; ომის გმირების დასაფლავება მარტ-
 ში. შექმნა—მაისში სამხედრო ტაძრის ეზო-
 ში გადახდილი სამგლოვიარო პანაშვიდი,
 26 მაისის ერთსულოვანი ბოიკოტი თფი-
 ლისში, ქუთაისში, ბათუმში; გაიხსენეთ თუ
 გინდ მანიფესტაციები «ლალატის» და «სამშო-
 ბლოს» წარმოდგენის დროს! განა ყველა აღ-
 ნიშნულმა და მრავალმა სხვა გამოსვლებმა არ და-
 ამტკიცა, რომ ქართველი მუშა, ინტელიგენცია,
 წვრილი და საშუალო ბურჟუაზია, მთელი ქარ-
 იველი ერა დღეს ერთის მიზნით, ერთის მის-
 წრაფებით არის შეკრებილი? ყველა ამ გამო-
 სვლებში წიშალი სოციალური და პარტიული
 დაჯგუფა: აქ თქვენ ვერ ხედავთ ვერც დედერა-
 ლისტს, ვერც სოციალ-დემოკრატს, ვერც «სხი-
 ველს», ვერც ნაციონალ-დემოკრატს. გამოდით
 ბოლშევიკების წინააღმდეგ და თქვენ არავინ
 გაათავს რაიმე პარტიას ეკუთვნით: წამსვე

გვერდით ამოვიდგება ყველა წყნებისა და შე-
 ხედულების ხალხი.
 მაგრამ თუ ასეთია ქართველი ხალხის სულის-
 კვებება და მოქმედება, თუ ასეთია ყველა პარ-
 ტიული მასის სულიერი განწყობილება, ასეთივე
 არაა, საუბედუროთ, ზოგიერთი პარტიული
 ხელმძღვანელი წრეების სულისკვებება და სა-
 ქმიანობა.
 შემთხვევითი მოვლენა არაა, რომ ბოლშევი-
 ზმის წინააღმდეგ წარმოებულ ეროვნულ ბრძო-
 ლას საქართველოში სოციალ-დემოკრატიული
 პარტია წინამძღოლობს. ამ პარტიას ქჰანდა
 უდიდესი გავლენა ქართველ ხალხში, ეს პარტია
 ხელმძღვანელობდა რევოლიუციურ ბრძოლას
 წარსულში, მას აქვს უნარი და ტრადიცია მძიმე
 პირობებში მოძალადეთა წინააღმდეგ ლეგალურ
 თუ არა ლეგალურ ბრძოლის წარმოებისა. მარა
 მარტო ეს თვისებები არ იქნებოდა საკმარისი
 დღევანდელი ბრძოლის სახელმძღვანელოთ. თუ
 სოც.-დემ. მოღვაწეებმა დღევანდელ პირობებ-
 შიაც შესძლეს თავის ირგვლივ თითქმის მთელი
 ერის ძალების შემოკრება, ეს იმიტომ, რომ
 იგინი დღეს სწორათ გამოხატავენ ხალხის სუ-
 ლისკვებებას, მათ დღეს პირველ ადგილზე
 ქართული სახელმწიფოებრივობის დაცვა წა-
 მოაგინეს. შეგიძლიათ გიყვარდეთ ან არ გი-
 ყვარდეთ ეს პარტია, თანაუგრძობდეთ ან
 არა მას, მარა ერთს ვერ უარყოფთ: დღეს
 იგი პარტიულ კაპიტალის შექმნაზე არ ფი-
 ქრება, ამისათვის არ იღწვის. პირ-იქით,
 დღეს იგი ეძებს სხვა პარტიებთან შეთან-
 ხმების გზას, მათთან საერთო მოქმედების
 საშუალებას, რადგან დღეს იგი უპირველეს
 სოცლისა საერთო, ეროვნულ მიზანს ემსაუ-
 რება. ამიტომაც, რომ სოც.-დემ. მოღვაწეებს
 ზურგს უმაგრებს არა მარტო სოც.-დ—ლი მასა,
 არამედ ყოველი ქართველი მოქალაქე. მათ ტარს
 უკრავს როგორც სოც.-დ—ტი, აგრეთვე ფედ-
 რალისტი, ნაციონალ-დემოკრატი და სხვ. მეო-
 რე მართ, ამიტომაც, სხვათა-შორის, რომ ამ

პარტიას განსაკუთრებული გააღებებით ებრძვიან ბოლშევიკური ჯალათები. მათ იციან, რომ სოც.-დ.—ის თავის მოკვება, მისი განადგურება იქნება დღეს ქართველი ხალხის ეროვნული ენერჯის მოსპობა, მისი უმთავრესი ფორმის გარღვევა, მთელი ერის პოლიტიკურათ დაუქლებუბა და მისი დამონებისათვის ნიადაგის შექმნა. გაიხედეთ ენ წის დღეს ბოლშევიკურ ჩეკა-საკრობილებში? ვინ გახადეს იძულებული არა ლეგალურ მდგომარეობაში გადასულიყო? სხვა პარტიებს და მათ მოღვაწეებს თითქმის არ სდევნიან, ხშირად ელოლიავენაინ კიდევ ბოლშევიკები. რატომ? ამის პასუხს გვაძლევს ჩვენი კორესპოდენტი-ნიტომ, რომ სოც.-დ.—ასთან ბრძოლაში ბოლშევიკებს მოკავშირენი ესაქიროებათ და ამ მოკავშირეებს იგინი სხვა პარტიებში ეძებენ. ზოგიერთი ამთგანი კე, რომელნიც თითქოს შეურიგებელი და შეუბრალებელი მტრები უნდა იყვენ ბოლშევიზმისა, გულზე ხელდაკრეფილი სხედან, მათი მოღვაწეები საჯაროთ თავის პოზიციას, თავის დამოკიდებულებას ბოლშევიზმთან არ არკვევენ და თითქოს განძრახ სოც.-დ.—იას უტოვებენ ბურთსა და მოედანს საშობროლოს მტარვალეობთან ბრძოლაში. მაგ., მებარჯვენე ჯგუფების ხმა ჯერ არ გაუგონია ქართველ ხალხს მისი ისტორიის ამ საბედისწერო ხანაში. რით ახსნათ ეს? პირადი სილაჩრით? არა, ჩვენ ასე ვერ დავამიკრებთ ამ მოღვაწეებს. ჩვენ ვიცით, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის ნიადაგზე მდგომ პოლიტიკურ პარტიებს, და კერძოთ მებარჯვენე ჯგუფებს, არა ერთი და ორი შემთხვევა ექლებათ სოც.-დ.—თან ერთათ ზოგადი ეროვნული ხასიათის გამოსვლა მოეხდინათ სრულიათ ლეგალური, თუ გნებათ, ლიბალური ფორმის. ასეთი ნაბიჯების მნიშვნელობაზე ლაპარაკი შედმეტია. რატომ არ მოხდა ეს? რატომ აუარეს გვერდით ამ საერთო ეროვნულ გზას? აბა, დახუკვირდეთ ერთ წამს ასეთი საქციელის პოლიტიკურ შედეგებს?

განა ამით არ უადვილებათ ბოლშევიკებს თავის ბატონოზის გახანგრძლივება? განა ამით მათ საშვალეობა არ ეძლებათ სასტიკ ბრძოლაში მოწინააღმდეგე ძალები ცალ-ცალკე დაამარცხონ და შემდეგ მთელი ერთ გასტეხონ და დამონებონ?

მოსკოვის აგენტებს კარგათ აქვთ შესწავლილი ძველი რომაელების სიბრძნე: გათიშე და იბატონე! ამიტომ ისინი ყოველგვარ საშვალეობებს მიმართვენ, რომ რამენაირათ ქართველი ხალხი დაანაწილონ, ერთი მეორეს წაჰკილონ. ამიტომ ელოლიავენაინ ისინი ცველას, ვინც დღეს გაჩუმიებულია და მათ წინააღმდეგ არ მოქმედობს. ამიტომ ეარშიევიანი და აქებენ ე. წ. უპარტიო ინტელიგენციას, რომელმაც, თურმე ნუ იტყვი, ფ. მახარაძის და კომპანიის განცხადებით, უდიდესი მონაწილეობა უნდა მიიღოს საქართველოში საბჭოთა ძალა-უფლებების დამცარების საქმეში!

ვინც ამ პროვოკაციაზე ებნება, ვინც ბოლშევიკების ტკბილ კანგებს უსმენს და სდუმს, მათ სიყალბეს არ ამხელს, აქტიურათ მათ არ ებრძვის, ის ნებით თუ უნებლიეთ მათ შეეღის.

დღეს ქართველ ხალხსა და მის მოაღადეებს შორის აღმართულია სამკედრო-სასიციოცლო ბარიკადი. ან აქეთ, ამ ბარიკადის ქართულ მხარეზე, მებრძოლ ხალხთან ერთათ, ან იქით, მტრის მხარეზე! განზე გადგომა, დეხერტირობა—ეს მტრის ხელის შეწყობაა.

ჩვენი გულწრფელი სურვილი და მთელი ქართველი ხალხის მოთხოვნაა: ყველა, აზოუ-დგეს გვერდში მებრძოლ ერს! დღეს მთელი ქართველი ერთი ერთხმად მოითხოვს ამ საშინელო განცდის ქამს, როცა ერის ყოფნა-არყოფნის საკითხია დასმული—პირადული და ჯგუფური მოსაზრება ყველამ განზე გადადევს და მტარვალეობთან ბრძოლაში დიდმა და პატარამ ცხოველი მონაწილეობა მიიღოს!

მიმოხილვა.

რა ხალხია?

კომუნისტების ბნელ საქმეს და უფრო ბნელ მუშაობას კარგათ აულეს ალღე ყველა გარეწარება და არამზადებმა. და ეს ელემენტები დიდის სიხარულით მიისწრაფიან, რომ მიიღონ დიპლომი კომუნისტის და და ასე «პასპორტი» ეშოვნონ თავის «საქმების» მოსაკვარზინენ-

შთა კლასს და მთელ განათლებულ კაცობრიობას:

ნუ მისცემთ ნებას საბჭოთა რუსეთს გაქლიტოს თავისუფლებისა და მშვიდობიანობის მოყვარული პატარა ხალხი. შეაჩერეთ საშინელი ბოროტმოქმედება!

დღეს თქვენ ეს შეგიძლიათ, ვინაიდან საბჭოთა რუსეთის მართველები იძულებული არან ხელი გამოგიწოდონ დახმარებისათვის.

დაეხმარეთ გაუბედურებულ, დამშუულ და დაზინებულ რუსის ხალხს, მარა მისი სახელით ნუ დაჩაგვრინებთ, ნუ მოასპობიებთ მოსკოვის იმპერიალისტებს ქართველ ერს! არავითარი მოსახრებთი არ შეიძლება ვამართლდეს საქართველოს ოკუპაცია, მისი ძარცვა-გლეჯა. ამისთვის არ არსებობს არავითარი საბუთი გარდა წითელი იმპერიალიზმისა, რომლის მეთოდები მცირე ერებზე ბატონობისა ვაცილებით უფრო უარესი და დამლუპველია, ვიდრე ჩვეულებრივი იმპერიალიზმისა.

ჩვენ მიგმართავთ განათლებულ კაცობრიობას

ჩვენ მივაქცევთ დამშუულთა დამხმარე ორგანიზაციების ყურადღებას მტრის მიერ დაპურობილ ქართველი ხალხის უმწეო მდგომარეობაზე, რათა უკანასკნელს აღმოეჩინოს დახმარება პურისა და მედიკამენტების მიწოდებით. დახმარება უნდა მოეწყოს დამპყრობელთა და მოძალადეთა გარეშე, დამოუკიდებლათ საბჭოთა ხელისუფლებისა და იგი უნდა გატარდეს ადგილობრივი საზოგადოებრივი ელემენტების ცხოველი მონაწილეობით. წინააღმდეგ შემთხვევაში დამშუული ხალხისთვის დანიშნული ლუკმაპურით «ჩეკისტებს» და წითელ არმიელებს გამოაძლებენ და მით თავის ბატონობას გაახანგრძლივებენ.

ჩვენ მოვითხოვთ:

დაუჯონებლივ გაიყვანოს მოსკოვის მთავრობამ საქართველოდან რუსის ჯარები, მიეცეს ქართველ ხალხს საშვალეობა თავისუფალი არსებობისა.

ჩვენ ვერ წარმოგიდგენია, როგორ შეიძლება რუსის ხალხი შიმშილოთ წედებოდეს, იგი სხვის დასახმარებლათ და სარჩენათ იცოს გადაქცეული და ამავე დროს ამ ხალხის სახელით შეინახონ სხვის ქვეყნებში მრავალრიცხოვანი ჯარები მხოლოდ იმისთვის, რომ სჩაგრონ და აწვალონ თავისუფლების მოტრფილად მცირე ერები? არა, ეს შეუძლებელია!

და ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ ეს მოსტონიერება—საქართველოდან საოკუპაციო ჯარების გაყვანა და დამშუულ-დაჯანთმოდებულთათვის დახმარების მიწოდება—გახდება მთელი განათლებული კაცობრიობის და უპირველეს ჯოჯოსა ევროპის მუშათა კლასის მოთხოვნისგან, რომ ამას აქტიურათ მხარს დაუჭერს ყველა, ვისთვისაც თავისუფლების, ერთა თვითგამორკვევისა და სამართლიანობის უდიდეს პრინციპებს რაიმე ღირებულება აქვს.

ნუ ბატონობს ჩვენზე ძალადობა რუსის ხალხისა და რეუოლიუციის სახელით!

იხსენით საშინელი სირცხვილისაგან ერთი და მეორე!

და გვიხსენით ჩვენ მონობისა და შიმშილისაგან!

აი ქართველი ხალხის გოდება!

ხელს აწერენ დამფ. კრ. წევრები: რ. არსენიძე, დ. ემუხვარი, ვ. ჯუღელი, დ. შარაშიძე, ნ. ხომერვი, ივ. ჭავჭავაძე, ვ. წულაძე, რ. ციციანი, ი. სალაჯია, ნ. ელიავა, კ. გვარჯილაძე, მ. რუსთა, დ. ლორია, მ. დავარაშვილი, რ. აუშტროვი.

შიმშილობა საქართველოში და ევროპა

რუსეთის შიმშილობა მთელი ქვეყანა აახშურა. ევროპის კურნალ-განჯეები, მიმართულების განურჩევლად, ცოველდლიურად ათავსებენ მოწოდებებს დამშუულ ხალხის შესახებ, ამუშავდენ საქველმოქმედო და წითელი ჯგრის საზოგადოებები ევროპა-ამერიკაში, განსაკუთრებული ენერჯით აღიმძალა ხმა მუშათა ინტერნაციონალმა დამშუულთა სასარგებლოთ. ერთის სიტყვით, დამშუულ რუსეთის დახმარების საკითხმა სხვა ბევრი მწვევე საერთაშორისო კითხვები დაჩრდილა, ვინაიდან ეს თვით უდიდეს საერთაშორისო საკითხათ გადაიქცა. მას შეეძლო მიეჩინებია საქართველოს პრობლემაც. მაგრამ ეს ხომ უსაშინელები უსამართლობა იქნებოდა. რუსეთმა თავის უხეში რეჟიმის წალობით შეიძინა უმაგალითო შიმშილი და ათასგვარი სენი, საქართველოს კი შიმშილი და ავანთმოდება თავზე მოახვიეს.

მერე ვინ? იმავე სამოწალოთ გადაქცეულმა რუსეთმა. მისმა «წითელმა» ხიშტებმა არა თუ გასცალეს და გააპარახეს საქართველო, მათ გაავრცელეს ხალხში ხოლერა და ათასი სხვა

F 8333

საქართველოს
მთავრობის
გამართლება

სწეულება. და ამ ხალხის უცურადლებით და-
ტოვება განა, შესაძლებელი იყო? მართლაც ამ
საშინელმა უკუღმართობამ სათანადო შთაბეჭ-
დილება მოახდინა ევროპის საზოგადოებაში.
დატირ თავისთავით აშკარათ ღაღადებდა დროდ-
საც საქართველოს წარმომადგენლებმა მიმართეს
ევროპის საზოგადოებას, იგი ის გამოეხმებურა
ქართული ხალხის გაკვირებას და დაშეშვას,
როგორც რუსეთისას. ცნობებმა საქართველოს
მოსკოვის ჯარის მიერ აკლების და გაპარტახების,
განაფხულის გვაღვების, საერ-
თო მოუსახლოების და ყველა ამ მიზეზთაგან
გამოწვეულ ხალხის დამშევის და ეპიდემიების
გავრცელების შესახებ მოიარა თითქმის ყველა
ევროპული გაზეთები. მართა გერმანიაში კი
გაზეთში დაიბეჭდა ასეთი ცნობები. პარიზში
თფილისის ქალ. მოურავის განცხადება საქარ-
თველოს შიმშილობის შესახებ და მოწოდება
დამმარებისადმი თითქმის ყველა მიმართულების
გაზეთებმა გადაბეჭდეს. ამიტომ ვასკვირველი
არ არის, რომ წითელი ჯგერის საზოგადოებები,
ერთა ლიგა, სხვა და სხვა საკვლამოქმედი სა-
ზოგადოებები დიდს თანაგრძობით შეხედენ
ჩვენი მოუარობის წარმომადგენელთა მიმართვას
დამშეულ საქართველოს დახმარებისათვის.

როგორც ჩვეულებრივ, განსაკუთრებული
თანაგრძობით მოეკიდა დამშეულ ქართველ
ხალხის დახმარების საქმეს მუშათა ინტერნა-
ციონალი. დამშეულთა დახმარების საქმის მო-
საგვარებლათ ავეისტის 13 და 14-ს ბერლინი
შეიკრიბა მუშათა პროფესიონალურ ინტერნა-
ციონალის წარმომადგენლები. კონფერენციამ
მოისმინა სხვათა შორის კ. ჩხვიძის მოხსენება
საქართველოს დამშევის შესახებ, რომელშიაც
ხაზგასმით იყო აღნიშნული, რომ დამშევა სა-
ქართველოსი და ათასგვარი სენის გავრცელება
ხალხში უმთავრესათ გამოწვეულია მოსკოვის
«წითლების» შემოსევით. კონფერენციამ ეს
აზრი სავსებით გაიზიარა და რუსეთის და სა-
ქართველოს დამშეულ ხალხთათვის დახმარების
საკითხი თანაბრათ დააყენა: «დაეხმარეთ რუ-
სეთს და საქართველოს!»—აი პროფესიონალურ

ინტერნაციონალის მიმართვა სხვა და სხვა ქვე-
ცნებისადმი. კონფერენციამ უკვე გადადგა
მილიონი მარკა ამ ქვეცნების დასახმარებლად
და მოუწოდა ცალკე ქვეცნების ენერგიული მო-
ქმედებისაკენ. კონფერენციამ დაინიშნა წარმო-
მადგენლები, რომლებმაც უნდა დაუკავშირონ
პროფესიონალურ ინტერნაციონალის მოქმედ-
ება წითელი ჯგერის მოღვაწეობას დახმარების
საქმეში. ამ წარმომადგენლების ინიციატივით
წითელი ჯგერის კონგრესმა ქენევაში დაადგინა
საქართველოსა და ამიერ-კავკასიის სხვა რეს-
პუბლიკებს რუსეთისაგან დამოუკიდებლათ გაუ-
წიოს დახმარება, ამათვის ცალკე მოეწიოს
დახმარების საქმე. გერმანიაში უკვე გადაიღდა
ამ მხრით პრაქტიკული ნაბიჯი. იქ ამ ქმით
უკვე დამშეულობისადმი შედიკამენტების ტრანს-
პორტი საქართველოსათვის, რომელიც სტამ-
ბოლ-ბათუმის გზით მოკლე დროში გაიგზავნება
თფილისში ბ-ნ ულრიხ რაუშერის განკარგულე-
ბაში ქართული მოსახლეობისათვის გასახაწი-
ლებლად. ექვი არაა გერმანიის მაგალითს სხვე-
ბიკ მიზაძევენ.

ამნირაღ, დამშეულ ქართველი ხალხის და-
ხმარება გამოიყო ცალკე საკითხად, ცალკე სა-
ქმეთ. დახმარება უნდა მოეწიოს როგორც საერ-
თოდ რუსეთის, აგრეთვე ადგილობრივ ბოლშევი-
კურ ძალა-უფლებიდან დამოუკიდებლათ. და-
ხმარება უნდა გაიწიოს უცხო ქვეცნების წარ-
მომადგენლებმა და უცხო ქვეცნების წითელმა
ჯგერმა ადგილობრივ საზოგადოებრივ ელემენ-
ტების საშუალებით ისე, რომ საწილო და მე-
დიკამენტები მოხმარდეს საქართველოს დამშე-
ულ ხალხს და არა მის ჯალათებს—რეგვიმებს,
«ჩეკებს», წითელ არმიელებს.

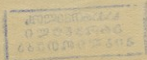
ყველა გრძობის და ხელავს, რომ საქარ-
თველო რუსეთის ძალმობრებობამ ჩააგდო ამ გასა-
კირში და ამიტომ ამ დახმარების საქმის მო-
წყობას თან სდევს ევროპის საზოგადოებრივი
აზრის საერთო კოიჩა: «საქართველო რუსეთის
თავდასხმამ, ბოლშევიკურმა ძარცვა-გლეჯამ
დაამშია. გაიყვანეთ რუსის ჯარი საქართველო-
დან, განათავისუფლეთ საქართველო, რომ მან
თავის თავს მოუაროს!»

საქართველოს აკაბები.

რკინის გზაზე. თფილის—ბათონში დადის
ერთი წყვილი მატარებელი დღე და ღამეში.
მგზავრებისათვის დათმობილია ორი ვაგონი.
დანართენი ნაწილდება ასე: ერთი ვაგონი «ოხ-
რანკას», ერთი რკინის-გზის «ჩეკას», ერთი
სამეღერო, ერთი განსაკუთრებული დანიშნუ-
ლების, ერთი ფოსტას, ერთი მოსამსახურეები-

სათვის, აგრეთვე ემატება განსაკუთრებული
ვაგონები, თუ ვინაე მდის სპეციალურათ სა-
ლონი.

ამის გამო საშინელი სურათია რკინის-გზე-
ბზე. თფილისში მგზავრები კვირები რჩებიან,
ბილეთებზე არის საარაკო სპეკულიაცია, მატარ-
ებელს აუარებელი ხალხი ახვევია. უბედურ

შემთხვევებმა მასიური ხასიათი მიიღო, სადგურებში მატარებლის მოსვლა-წასვლის დროს ისმის კივილი, ცემა, აურხაური; თუ თფილისიდან გადის ერთი და ბათომიდან შემოდის ერთი—სამავიეროთ თფილისიდან ბაქოში გადის ორ დღეში ერთხელ, მხოლოდ თფილისიდან პეტროვსკიში—კვირაში ერთხელ.

კახეთში, ბორჯომში და პატარა შტაბებზე ორჯერ გადის მატარებელი, მაგრამ ცველა ვაგონები საბარგო მატარებლისაა.

მატარებლების მოძრაობა უმთავრესად ღდება ნახშირით, ვინაიდან მახუჯის კრიზისია.

ტრანსპორტის დაშლას თან მოჰყვა რკინის-გზების მოშლა. ამიერ კავკასიის მართველის—მირთნოვის მოხსენებით რკინის-გზების ლიანდროს საშინელ მდგომარეობაშია, განსაკუთრებით ბაქოსა და სომხეთის, და თუ სასწრაფო ზომები არ იქმნა მიღებული,—მუშაობა შეწყდება.

საქართველოს რკინის-გზები უკიდურეს პირობებშია, განსაკუთრებით საშიშ პირობებშია ამ უკანასკნელ ხანებში გვირგვინის მატარებლების გავლა, ვინაიდან მუხრანული ვაგონები აღარ მოიპოვება და დაღმარებულ მატარებლებს ვეღარ აჩერებენ.

არსენალი. არსენალში მუშაობა ფაქტიურად აღარ სწარმოებს. საუკეთესო მანქანები მოხსენეს. ტყვიის ჩამომსხმელი განყოფილება გააუქმეს. მუშები დადიან ქარხანაში მხოლოდ შავი სამუშაოსთვის.

სათბობი მახალის კრიზისი. სათბობი მახალის ნაკლებობის გამო, ზოგიერთი სტამბები აღარ მუშაობს და ელექტრონის სადგურებიც გაჩერებულია. 27 ივლისიდან თფილისის დიდძალი ქუჩები გაუნათებელია.

ბიულეტენის გამოცემა. რედაქციამ მიიღო საქართველოში გამოცემული ბიულეტენი №1, რომელიც რემინგტონზე არის დაბეჭდილი, და ხელზე ვრცელდება. ბიულეტენი ოთხი თაბახისაგან შეესდგება და შეიცავს მრავალ ისეთ ცნობებს საქართველოს ყველა კუთხიდან, რომელსაც ბოლშევიკური პრესა მალავს.

რეპრესიები: ძველი სამსახურისათვის გარდა მარკოზაშვილისა და ფაველნიშვილისა დახვრიტეს; მაიორი ლეკვიანძე, კომის. თანაშ. ქუთ. ტრაპაიძე, ერთი წლის ვადით დაატუსაღეს ციხის უფროსთან ნამყოფი: მეგრულიშვილი, ბუთ-

აუნი და მათი თანამშრომელი, ბოლშევიკური გელოვანი და ადირები დვალისეილი და ლომსაძე სხედან და უკლიან განაჩენს.. ასე სურის კომუნისტების ანონსტია.

ბოლშევიკების წარმომადგენელი სტამბოლში. სტამბოლიდან ვაწერენ: ერთი ხანია აქ ჩამოვიდა საბჭოთა საქართველოს რქმუნებული კ. შოდებაძე. ცხოვრობს საუკეთესო სასტუმროში, ხარკავს აუარებელ ფულებს. მისი ჯამაგირი როგორც ვაგიგოტ, უდრის 1,000 ლირას, ესე იგი ქართულ ფულით 100 მილიონამდე მეტს თვეში. ამას გარდა სხვა და სხვა ხარჯებიც ბლომად აქვს. მარტო საკუთარი ვეტომობილი უფლება თვეში 400—500 ლირა. ვისი ფულები იფლანგება ასე დღუზოვავით?

იქიდანვე. კონსტანტინე. ლტოლვილთა რიცხვი შემცირდა. ბევრმა სამუშაო გაიჩინა, ბევრი უკანვე დაბრუნდა. ვისაც დაბრუნება არ შეუძლია და არც საქმე გამოუჩნდა დღემდე იღებდნენ 8—10 და 4 ლირას მთავრობიდან თვიურად და ამას გარდა ამერიკელებისაგან ეწლეოდან პური. ამერიკელების დახმარება უკვე მოუხმათ ამ უკანასკნელ ხანებში: მთავრობა იძულებული იყო მათ გამოკვებაზე ეხრუნა და, გადაუდევს მათთვის 25—20—17 ლირა თვითფილისითის თვიურად. იმ პირობით, რომ იფათ თვისარენ ქილანას შეეჩინონ, რადგან სტამბოლში ეს თანხა ბინის ფასათაც არ კმარა..

ბოლშევიკების „მოღვაწენი“.

საშინელი ხალხის ხელშია ჩაეარდნილი დღეს საქართველო. აი ორიოდ მავალითი ამის დასამტკიცებლათ:

ს. ახმეტაში (თიან. მაშ.) ხალხმა დაატყვევა ადგილობრივი რევკომის წევრები და თიანეთის სამახრო რეკომის გაუგზავნა, როგორც სისხლის დამნაშაენი, რომელთა მოთმენა ხალხმა ველარ შესძლო. მაგრამ უკეთესი არც თვით თიანეთის რევკომი აღმოჩნდა, მისი თავმჯდომარე ვინმე არაბული საქ. რევკ. შეიპყრო სხვა და სხვა დანაშაულობისთვის. მეორე არაბული, ცოფილი ყაჩაღი, ჯერ პოლტ. ბიუროს თავმჯდომარეობდა; შემდეგ მილიციის უფროსათ დანიშნეს იქვე. მაგრამ მისი «კაიკაკობისთვის» იძულებული გახდნენ დაეტუსადებინათ და დეხვრიტათ. ეს პირები ამ რიგათ დაისაჯენ, მაგრამ რამდენი დარჩა დაუსჯელი ვინ მოსთე-
ლის?

ჩვენ ზოგიერთს დავასახელებთ მხოლოდ, რომელიც შემოხვევით მოგვგაგონდება: თიანეთში არაბულის მაგიერ დანიშნეს ვგაროვი, რომელიც აქტიური მონაწილე იყო ხითაროვის გატაცებაში.

თელავის მაზრაში მილიციის უფროსათ არის არჩილ მურღიაშვილი, რომელიც რამდენიმეჯერ იყო დასჯილი ცხენის და სხვა ქურდობისთვის. საკრთოთ ცოდელი აჩაღლების და კაცის მკვლელების დანიშვნა ადმინისტრ. პოსტზე ჩვეულებრივია.

ს. აბასთუმანში (ზუგდ. მაზ.), რომელიც წინეთ ბოლშევიკების ბუდეთ ითვლებოდა, ერთ დღეს მოდის ბრძანება ქურდ-ბაცაცების სია მოგვეკითო. სოფელი იკრიბება და ერთხმით ფარულ კენჭის ყრით, როგორც ცნობილ ქურდებს, ასახელებს აღმ. რეკომის ჯგუფს წევრებს. «დნარჩენებს თვით ეგ ვაქებატონები დაგისახელებენო», დასძინა სოფელმა.

აჩაღები, გვწერს ერთი კორესპონდენტი, რომელიც მოწოდებული არიან აღმშენებლობითი დიადი საქმეებისთვის, ორ რიგათ, ორ კატეგორიით განიყოფებიან: შინაურნი და გარეუღნი. პირველის ლოცვა-კურთხევით მეორენი დარბიან და ასეთი შრომით მოპოვებულ ქონებას პირველ რიგს ძმურათ უკოფენ შუაზე. თუ ეს კიდევ საინტერესოა, მოვიყვან რამდენიმე მაგალითს: 1) ცნობილი ავაზაკი ლეენა ქავთარაძე (დუშ. მაზრ.) არბედა უმოწილოთ ხალხს. მილიციის უფროსათ დანიშნეს. ავაზაკობა კიდევ უფრო გააძლიერა და აი მოთმინებანი გამოუსულმა მეწიქვილებმა, რომელსაც პურს ართმევდა, უკუთ მოკლა. 2) ს. რიკაძის და ლ. ჩირდრელის მკვლელი გურგენაშვილი დღეს გრემისხევის (დუშ. მაზრ.) რეკომის თავმჯდომარეა და იკლებს მთელ ხეობას. 3) ს. წერეთლის მებოგრები, ირემაშვილი და მესვრიშვილი, რომელთაც გატარცეს სოფ. სოფრიშვი წემცის ქალი ნიბაუმი, კომუნისტებმა ციხიდან გაანთავისუფლეს, კომპარტიაში ჩარიტეს და მილიციონერებათ დანიშნეს. 4) მილიციაში მსაბურებენ და კომპარტიაში ირიტებიან აგრეთვე ავაზაკი გულასაშვილი და ქოსაშვილი, რომელთაც სხვათა შორის გატარცეს სოფ. ახალგორში სტ. ბაჟვიძე და შემდეგ მოკლეს კიდევ. 5) ავაზაკი დარჩი ჩოდოშვილი, რომელსაც ბრალდება არა ერთი თავდასხმა და მკვლელობა,

სხვათა შორის სოფ. ახალგორში მსკესტეროვისა, დღეს ანაურის რეკ. თავმჯდომარეა და კომპარტ. წევრი. 6) აღ. კომპარტიაში და აღ. თათარაშვილი ძველი აჩაღნი, რომლებსაც თფილისში ინგლისელების მკვლელობებმა, მსახურებენ პირველი ჩეკაში, მეორე რკ. გზ. მილიციაში. 7) გაბო დიკენიშვილი, ავაზაკი უფროს მილიციონერათ არის დუშეთში. 8) სანდრა ლუღუშაური ავაზაკი ს. კომპარტოდან, აგრეთვე მილიციაშია. აი შემთხვევით აღებული ცნობები ერთ პატარა მაზრიდან. სხვებში ზომ უარესათაა საქმე. გურიიდან გვატკობნიტენ, რომ იქ რეკომები თითო საჩვენებლათ არის გამხდარი. ხალხი ამბობს, რაც ქურდები იყო, ჯგუფა შიგ არი და გარეთ რომ აღარავენ დარჩა, ქურდობაც შემცირდაო. სადაც მგტი რეკომი იყო, იქ მგტი ავი კაცებია შიგ მოგროვილი. აი ასეთ ხალხს ხელშია დღეს საქართველოს ბედი!

ეკროპის მუქმათა შორის.

ლითონზე მომუშავეთა საერთაშორისო კონგრესი ზურგს უბრუნებს მოსკოვს.

8 აგვისტოს ლიუტერნი (შვეიცარია) გაიხსნა ლითონზე მომუშავეთა პროფესიული კავშირების საერთაშორისო კონგრესი. წარმოდგენილი იყო 14 ქვეყანა (ბელგია, დანია, გერმანია, ინგლისი, სადრანკეთი, პოლანდია, იტალია, ავსტრია, ლიუქსენბურგი, ნორვეგია, პოლონეთი, ჩეხოსლოვაკია, უნგრეთი, შვეიცარია). მოხსენებებიდან გამოირკვა, რომ საერთაშორისო ორგანიზაციაში შედის ლითონზე მომუშავეთა 43 კავშირი, რომელთა წევრების რიცხვი უდრის 4.600,000.

თავმჯდომარემა, შვეიცარიის კავშირის წევრმა, კონრად ილგამ განაცხადა, რომ კონგრესზე მოწვევის ბარათი არ გაუგზავნიათ რუსეთის კავშირისათვის, რადგანაც უკანასკნელი არ შედის ლითონზე მომუშავეთა საერთაშორისო კავშირში, ამას გარდა საერთაშორისო კომიტეტს გადაწვევით ქონდა არ მოეწვია ის კავშირები, რომლებიც შესაძლებელი იქნებოდა მოხსენებებიდან.

კონგრესმა მოისმინა რუსეთის ლითონზე მომუშავეთა კავშირის წერილი, რომელიც შეუ-

რაცყოფელი ტონით არის შედგენილი, და უკამათოდ გადავიდა დღიურ წესრიგზე.

კომიტეტის მოხსენება ერთმანეთს იქნა მიღებული.

გერმანიის ლითონის მუშაობა კავშირი.

ამ კავშირში შედის მილიონ ნახევარი მუშა. კომუნისტები დიდ იმედს ამყარებდნენ კავშირის ხელში ჩაგდებაზე. უნდა ითქვას, რომ ერთი წლის წინათ ლითონზე მომუშავეთა კავშირი ითვლებოდა ბოლშევიკების თანამგრძობათ. ამას წინათ მოხდა არჩევნები კავშირის წლიურ ყრილობისათვის. გერმანიის კომუნისტებმა, რომელთაც განსაკუთრებული ინსტრუქციები და თანხები ჰქონდათ მიღებული მოსკოვიდან, ყოველივე ზომას მიმართეს გამარჯვების მისაღწევით. მიუხედავად ამისა სასტიკად დამარცხდნენ. არჩეულ იქნა 403 დელეგატი ამსტერდამის მომხრე და მხოლოდ 73 მოსკოვის მომხრე.

შოტლანდიის პროფეს. კავშირები.

გასულ აპრილში შოტლანდიის პროფესიულ კავშირთა კონგრესმა მცირე ხნის უმეტესობით დაადგინა მიმხრობა პაროდუსიულ კავშირთა «წითელ», (მოსკოვის) ინტერნაციონალს. კონგრესის შემდეგ მოხდა რეფერენდუმი ცალკე კავშირებში. წევრთა დიდის უმრავლესობით აპრილის კონგრესის დადგენილება გაააიიღებულ იქნა; შოტლანდიის კავშირებმა უარყვეს მოსკოვის ინტერნაციონალის მიმხრობა.

ირლანდიის საკითხი.

ირლანდიის საკითხმა მეტად მწვავე ხასიათი მიიღო. მთელი საუკუნის განმავლობაში დგას ეს კითხვა ინგლისის საზოგადოების წინაშე და დღემდე მის გადაჭრას უნაკლოდ შეადიებს თავის ნიჭი და ხშირათ კარგიერაც ინგლისის საუკეთესო მოღვაწეებმა.

საქმე იმაშია, რომ ბრიტანიისთვის, ირლანდია წარმოადგენს ერთგვარ კოლონიას რომელიც დანიშნულიება ბრიტანიის წარმოებისთვის კარგი ბაზრის როლი ითამაშოს, ხოლო თვით კი მოწათმოქმედების ქვეყანათ დარჩეს. მიწათმოქმედებაშიც ირლანდიელები ერთიანათ ლორდების ხელში იყვენ ჩაეარდნილი, რადგან მთელი მიწა ამ უკანსკნელთა საკუთრებას შეაჯენდა. ბრძოლა ამ ეკონომიური მონაობის-

გან თავის დასაღწევათ გადაიქცა ეროვნულ ბრძოლათ ირლანდიის თავისუღლებისათვის. მართალია ირლანდია ენით არ განსხვავდება ინგლისისაგან, მაგრამ მინც ცალკე ერთ არის შეკავშირებული თავის ეკონომიური ცხოვრების პირობებით და ისტორიული ბედით.

ამ ბოლო დრომდე ირლანდიის საკითხის მთავარი პოლიტიკური შინაარსი იყო ჰომბრულის მოპოვება ე. ი. ავტონომიური მართვა-გამგეობის მიღება თავის საკუთარ პარლამენტით დუბლინში, ირლანდიის უმთავრეს ქალაქში.

ეს იდეა კიდევ უნდა განხორციელებული იყოს ირლანდიის ირლანდიის საკითხის და ამის წლებში, სათანადო კანონპროექტიც იქნა მიღებული ინგლისის თემთა პალატისაგან, მაგრამ ომიანობამ და ზოგიერთმა შინაურმა პირობებმაც შეუშალეს ხელი მის განხორციელებას. პირველ ყოვლისა ირლანდიის სელმძღვანელი პოლიტიკური წრეები სინდენინერები ვეღანდ არ იყვენ კმაყოფილი ამ კანონით. მეორე მხრით, როგორც ამბობენ, თვით ინგლისის მართველობის ინსპირაციით, მას წინააღუდგა ირლანდიის ჩრდილოეთი ნაწილი, ულსტერი, რომელიც ეკონომიურთა უფრო განვითარებულია და რომელსაც დუბლინის პარლამენტის ხელში ჯოფნა არ სურს. ამ უკანასკნელმა მოითხოვა თავისთვისაც ცალკე პარლამენტი. ამან ირლანდია რასაკვირველია შეასუსტა, რადგან მის მოძრაობას შინაური ფორტი გაუხსნა. სანდენინერებმა ამის შემდეგაც იარაღი არ დაყარეს. პირიქით მათი რეკლიუციური მუშაობა კიდევ უფრო გაძლიერდა და ახლა ჰომბრულიც ე. ი. ავტონომია მათთვის დამკნაცლოფილებელი აღარ შეიქნა, მათი დღევანდელი მოძრაობის მთავარი ლოზუნგია: დამოუკიდებელი ირლანდია, რომელიც უნდა შეიღოდეს ულსტერიც, ე. ი. სრლიყო ირლანდიის ნაწილი.

ომის დროს ამ ნიადაგზე აჯანყებაც მოაწყვის, რადც სასტიკი რეპრესიები და მრავალი მსხვერპლი გამოიწვია.

მხოლოდ წავის ჩამოგდების შემდეგ ირლანდია ამ თავის თავი დამოუკიდებელ რესპუბლიკათ გამოაცხადა, რეკლიუციური გზით საკუთარი პარლამენტი აირჩია, მთავრობა შექნა და მრავალ ქვეყნებში თავის წარმომადგენლებიც გაგზავნა.

ინგლისის მთავრობამ ამ რეკლიუციურ ნაბიჯებს საშინელი რეპრესიებით უპასუხა. დუბლინში გაიგზავნა ჯარი ამბოხების ჩასაქრობათ. სინდენინერებმაც უკან არ დაიხიეს და გა-

ჩაღდა სასტიკი სამოქალაქო ომი; აუარებელ მსხვერპლით ორივე მხრივ.

მარა იაბალი უძლეური გამოდგა ამ რთული კითხვის გადაჭრაში. ირლანდიის მთავრობის განცხადებას მხარს უჭერდა და თანაუგრძობდა ინგლისის საზოგადოების ზოგი წევრები, განსაკუთრებით კი მუშათა კლასი, რომელთაც იცნეს ირლანდიის უფლებმა თვითგამორკვევისა.

ასეთ პირობებში მთავრობა იძულებული გახდა დათმობაზე წასულიყო და აი ლოიდ ჯორჯმა გამართა მოლაპარაკება ირლანდიის რევოლუციური მთავრობის თვემჯდომარე დე-ვეერსთან.

სამოქალაქო ომი შეჩერდა. სისხლის ღვრა შეწყდა და ამუშავდა დიპლომატია. მთელი თვე გასტანა ამ მოლაპარაკებებში. დე-ველერს ამ ხანებში ჩამოვიდა ლონდონში, ინაუღრა რამდენჯერმე ლოიდ ჯორჯი, მოისინა მთავრობის წინადადებები, შეეკითხა მათ შესახებ თავის კაბინეტს, ირლანდიის პარლამენტს, რომლის დატუსაღებული წევრები მოლაპარაკების გამო განათავისუფლეს და ბოლოს მიიღო ვერ შეთანხმდნ. მიწერ-მოწერის შინაარსი ამ ბოლო დრომდე სიდუმლოთა ინაუგნდა. მაგრამ როცა მორიგება არ მოხდა, ლოიდ ჯორჯმა იგი გამოაკვეცა. მოგვეცეს ამ მოლაპარაკების შინაარსი მოკლეთ:

პირველი წერილი, გავხანიალი ლოიდ ჯორჯისაგან დე-ველერსასადმი 20 ივლისს ამა წლისა შეიცავს შემდეგ წინადადებს:

ირლანდია ენიჭება ისეთივე უფლებები, როგორც სხვა დომინიონებს (კოლონიებს); ამის მიხედვით ირლანდია ისარგებლებს: ა) ფინანსური ავტონომიით, ბ) საკუთარი სასამართლოებით, გ) საკუთარი სამხედრო ძალებით, რამდენადაც ეს საჭიროა ქვეყნის დასაცავათ, დ) საკ. პოლიციით და ჯანდარმერით, ე) აბსოლიუტური კონტროლით ფოსტის, საზოგადო განათლების, ჰიგიენის, და ლაღვისის, ვაჭრობის, მაგარ სასულებლის, და შინის საკუთრების და ე) ამას გარდა ყველა უფლებებით და უპირატესობით, რომელიც აქვს დომინიონებს გარდა ზოგიერთი გამოწვევისა.

სამაგიერით ლოიდ ჯორჯი მოითხოვს ინგლისისათვის შემდეგს:

- 1) ბრიტ. ფლოტს უნდა ექნეს თავისუფლება ირლანდიის ყველა პორტებსა და წლებში დგომისა და მიმოსვლისა.
- 2) ირლანდიის სამხედრო ძალები თავის რიკით უნდა პროპორციონალური იყოს იმპერიის სხვა ნაწილების. სამხედრო ძალებთან,
- 3) დიდ ბრიტ. ექლავა კოვლეგარო ხელის შემწყობი პირობები საჭირო მოჭრობის და თავდაცვის მოწყობაში, 4) დიდ ბრიტ. იმედი აქვს,

რომ ირლანდია თავის სურვილით გაინაწილებს საიმპერიო ჯარის, ფლოტის და ძაწროლანგების შენახვის ხარჯებს, 5) ინგლისის და ირლანდიის მთავრობები პირობით ეკვრიან ურთიერთს, რომ არავითარ საფუკრო შესლდევის მათ შორის ადგილი არ ექნება, 6) ირლანდია მონაწილეა საიმპერიო ვალების გადადაში.

ამ წინადაგვე უნდა მოხდეს შეთანხმება, და ტექსტი შეთანხმების წარედინოს ორივე პარლამენტებს. ამასთანავე ამ ხელშეკრულებაში უნდა აღიარებულ იქნეს უფლებები ჩრდილოეთ ირლანდიის პარლამენტის, რომლის შეზღუდვა თვით ამ პარლამენტის დაუთანხმებლათ შეუძლებელია.

დე-ველერსამ ამის პასუხათ 10 აგვისტოს მოსწერა წერილი, რომელშიც იგი აღნიშნავს, რომ ლოიდ ჯორჯის წინადადებები შეცავენ მრავალ წინააღმდეგობებს, რომ ამ გზით ინგლისის მთავრობას სურს შეიკრეს ირლანდიის შინაურ საქმეებში, რაც მათთვის სრულიად მიუღებელია.

ირლანდიას უნდა მიეცეს უფლება თვით აირჩიოს ცხოვრების გზა თავის სურვილისამებრ და გაქედოს თავის ბედი საკუთარი ძალებით. ნამდვილი მეგობრობა და კეთილი განწყობილება ირლანდიასა და ინგლისს შორის დამყარდება მხოლოდ მაშინ, როცა ირლანდია იქნება სრულიად გამოყოფილი ინგლისის იმპერიისაგან.

«დომინიონების» სტატუტები, ამბობს დე-ველერსა, დაზკმაყოფილებელი არაა. ისინი არ აძლევენ მათ უფლებას დამოუკიდებელ სახელმწიფოთ გამოაცხადოს თავი. და პრემიერ მინისტრის წერილის შინაარსში ჩვენ ვერ ვხვდართ ამ უფლების მონიჭებას ჩვენთვის.

«რაც შეეხება საკითხს ირლანდიის უმცირესობის და უმრავლესობის შესახებ, ის უნდა გადაწყვიტოს თვით ირლანდიის ხალხმა. ჩვენ იმის თანხმავ ვართ, რომ ეს საკითხი გადაჭრას ნეიტრალურმა სამედიატორმა სასამართლომ.»

ამ რიგათ დე-ველერსა აღარ კმაყოფილებდა ავტონომიით და აწევბა დამოუკიდებლობას.

ამის გამო ლოიდ ჯორჯმა პასუხათ აცნობა დე-ველერსს, რომ დომინიონების სტატუტების ნამდვილი აზრის შესახებ თოროიულ დავის გამართვა სრულიად არ არის საჭირო, რომ ბრიტანეის მთავრობას არ შეუძლია ინგლისიდან სრულიად ჩამოშორების უფლება მისცეს ირლანდიას და რომ ირლანდიის ჩრდილოეთის და სამხრეთის ნაწილებ შორის არსებული დეგარ შეიკრება უტოვლთა სამედიატორო სასაწართლოს გადაცეცს. ეს შინაური საკითხია დიდი ინგლისისა.

ლოიდ ჯორჯი აცხადებს, რომ მეტის დათმობა მას არ შეუძლია.

თქმთა პალატაში ამის გამოლოიდ ჯორჯმა და კერზონმა ის აწრი გამოსთქვეს, რომ მათ მაქსიმუმში შესაძლებელ დათმობისა ვაიციეს და თუ ირლანდიის ხელმძღვანელები ამით არ დამკმაყოფილებიან, მთელი პასუხისმგებლობა მოსალოდნელი სისხლის ღვრისა მათ დაედებათ კისერზეო.

საზოგადოებრივ წრეებში ამ მიწერ-მოწერის გამოქვეყნებამ ირლანდიისთვის არა სასურველი შაბეჭდილება მოახდინა: ულსტერის (ჩრდილო ირლანდის) მეთაური ჯემს კრეგ ატომინგბს მთავრობას, რომ მათ სურთ ინგლისის მოქალაქეებთან დარჩენ; თვით ინგლისის საზოგადოებაში, და მუშებშიც კი, რომელიც ირლანდიის თანაუგრძობბდენ, ის აწრი დატრიალდა, რომ ირლანდია ამ დათმობით უნდა დაკმაყოფილებულიყო ამ ქაბით მიანცო. თვით ბოლშევიკური ორგანო „დეილი კერალდიკ“ კი რჩე ას აძლებეს ირლანდიელთ ლოიდ ჯორჯისაგან მიწოდებულ პლატფორმის მიხედვით გაპართონ მოლაპარაკება.

ამ რიგათ საზოგადოებრივი ატმოსფერა საგრძობლათ შეიცვალა. ლოიდ ჯორჯს, როგორც გაზეთები გადმოგვიცემენ, იმედი აქვს, სინფედრების ზომიერი ნაწილის, რომელთაც მისი წინადადება აკმაყოფილებს; მაგარა ოველ შემთხვევისათვის პარლამენტის დათბვნა განზრახულია 18 ოქტომბრამდე გადაიდოს. ბოლო დაქუტატები ვაკაციებზე გაუშვან იმ პირობით, რომ საქართვების დროს სკიპერს შეეძლოს მათა მოწვევა.

თუ შეთანხმება არ მოხდა ახალი არჩევნების ღერბათ ირლანდიის საკითხი გადაიქცევა.

საბერკანთ-კეგალისხაზის ომი

მცირე აზიაში კვლავ სერიოზული ამბები დატრიალდა. მცირე ხნის შესვენების შემდეგ საბერკანეთის ჯარი კვლავ წინ მიიწეეს და ახლა უკვე თვით ქემალისტების ახალ სატახტო ქალაქს, ანგორას ემუქრება. უკანასკნელათ მიღებულ ცნობებით, რამდენიმე დღის დაულაღავი და გაშწავებულა ბრძოლის შემდეგ, რომლის განმავლობაში არა ერთი უკში იერისის მითნა მოუხდათ ბერკანბს, მათ მიანიც შესძღის ქემალისტების ფრონტის გათრლევა რამდენიმე კუნტქში და ამით ჩვენ გვგონია, ერთხელ კიდევ აიძულებენ ქემალის სარდლობას ახალი პოზიციების მომბენას შეუღაცს. ამ ქაბათ ბრძოლა უკვე მდ. საქარისას შესრებზე წარმოებდა და ამ მდინარეზე გადასვლით ბერკანბს ეხსნებათ გზა ანგორისაკენ, რომლის დაცვა გაძნელებული ხდება ქემალისტებისთვის.

ამვე დროს საბერკანეთის ჯარები, გაზეთე-

ბის ოფიციალურ ცნობების მიხედვით უანდნენ „შავი ზღვის ნაპირებზე და დლოტის შემწვობით ნაპირზე გადავიდენ. ამ დესანტს, სამხედრო პირების აწრით, სერიოზული მნიშვნელობა აქვს, რადგან შეუძლია ქემალისტებს უკან დასახვევი გზები მოუქრას და მათი ჯარები უდაბურ ტყეებში ან უდაბნო ადგილებში გადნატოს.

ამ დესანტის გადასხმით, რასაკვირველია, დარდვევულია სრუტეების და კონსტანტინოპლის ნეიტრალიტეტი, რომელიც დიდის ამბით იყო გამოცხადებული ამ რამდენიმე თვის წინეთ.

ბოსფორის გარეულათ საბერკანეთის დლოტი და ჯარი ანატოლიის შავი ზღვის ნაპირებს ეერ მიადგებოდა. და თუ ეს მოხდა, ცხადია არა ეგროპის გაუგებრათ. თვით ბერკანბის გამარჯვებაც დღემდე უფრო უნდა მიეწეროს მათი ტახნიკის სიძლიერეს—რომელიც იმავე ეგროპიდან აქვთ შეძენილი. ქემალისტები კი ამის წინააღმდეგ აცნებენ მხოლოდ მუსლიმანთა ფანატიზმს და რუსეთიდან მიღებულ იარაღს.

ცხადია ერთი და მეორეც საქმარისიარ არის. თვით რუსის ჯარის მოშვლება კი, ქემალისტებს შეუძლებლათ მიანჩიათ, რადგან ამ ჯარის თვისება იცნა, სადაც ის ჩადგება, იქ საბჭოთა რუსეთის ბატონობა დამყარდება და ქემალს მოსაკვირ აუსრულებს იმ ქაბილს, რომელიც კომინტერნის ცრილობაზე იყო თქმული მის მიმართ; ამ რიგათ ოსმალეთის გარშემო დიდი ამბები ტრიალდება. ისმება საკითხი მისი არსებობა—არ არსებობის შესახებ. არადფერი მოულოდნელი არ არის იმაში, რომ ამ ომის შედეგათ, თუ ბერკანთა მლაღის სიძლიერემ მოლომდის გასტანა, ოსმალეთი, როგორც ასეთი, გაქრეს ხმელთაშუაზღვის ნაპირებიდან და პატარა თურქული სახანო—და დარჩეს ციკრი აზიის მთებში—ოტომანის ბრწინეველ პორტის ნაცვლათ.

ოველ შემთხვევაში ეგროპიელები საზოგადოთ და ინგლისი კერბოთ არ დიქტობს ეს მშვენიერი და მტრათ გამოსადეგი კომერციული და სტრატეგიული ბოლაწი ხელიდან გაუშვას.

ბერკანბსაც გამარჯვება იმდს უღვიძებს სტამბოლის დაბრუნების შესახებ. ამ რიგათ აპირებენ წ საუკუნის ოსმალთა ბატონობის ლიკვიდაციას. მარა აქ იმდენი ინტერესებია დაბანდული, იმდენი სახელმწიფოები და წრეებია ერთმანეთზე გადალაართული ათასგვარი ძალებით, რომ ამის ვახსნა არც ისე ადვილია... ვიცხოვროთ და ენახავთ.

რუსეთის მიმოხილვა.

აგიტაცია ევროპის წინააღმდეგ.

უცხოელების შესახებ ამ ქვეყანაში კომუნისტური აგიტატორები ასე ჭადაგებენ: ევროპის ბურჟუაზიას არ უნდა ჰყენ დაგვეგზავნოს, ამიტომ შინაურ ბურჟუაზიას მიგნათით, მარა მალე მასაც მოვიშორებთ თავიდანა. უცხოეთის ბურჟუაზიას კი, რომელსაც სურს ჰყენ საქმეებში ჩარევა, ინტერვენციის მოწოდება შიმშილობის ნიადაგზე ჰყენს დასამხოებათ, ამის ნებას არ მივცემთ. არა ნაკლებ ბურჟუაზიისა ლანძღავენ და ათრევენ მეორე და ჯენის ინტერნაციონალს, ამსტერდამის პროფ. ინტერნაციონალს და საერთოთ ყველა არა კომუნისტ მუშებს, რომელთაც ფართოთ მოაწყვეს ევროპაში დამშეულთა დახმარების საქმე.

ბოლშევიკები თავის ჭადაგებით აქვლანდე ცდილობენ მთელი დახმარება, რომელიც კი მიიღწევენ რუსეთამდე, ევროპის კომუნისტების სიძლიერეს და გავლენას მიაწერონ. თუ ბურჟუაზია რამეს შეეწია, — ეს კომუნისტების გავლენითა და სხვ.

თვითონ ეხმარებიან.

თუ ასე უშლიან ხელს გარეშე დახმარებას, სამაგიეროთ თვითონ ისე აწეობენ საქმეს, რომ დამშეულებს ბედს ძალით არ დაეყუს. ამ მ.გ. ყუბანის «ისპოლკომი» აღდგენს დაგზავნონ დამშეულ სოფლებში აგიტატორები, რომ მხნეობა ჩაუწერგოს დამშეულებს და ჩააგონოს, რომ ნამდვილი მიწეწი მათი დამშევისა — ბურჟუაზიის და თურთ გვარეულების ოინებიაო.

აპით უნდათ ხალხის გამოკვება.

ანდა ადეთის გუბისპოლკომის იხვესტია სურს: ადესის რაიონი დამშეულია, პურის მაგიერ სუროვატებით იკვებებიან; ხის ქერქით, მუხის რკოებით და სხვ. ესეც ილევა, მანასა-დამე დახმარება უნდა აღმოეჩინოს. ამ-ვე დროს აღდგენ კომიტეტებს, რომლებმაც პროდენლოგი უნდა შეაგროვოს და ვოლგის ნაპირებზე დამშეულთ მოეხმარს. დამშეულმა ადესმა დახმარების მიღების ნაცვლათ, სხვას უნდა გაუწიოს დახმარება...

და ასეთი ხალხი უშველის დამშეულებს? ცხადია მათ ინტერესებს შეკრება სახ. ნატურალურ გადსახადის, რომლითაც გამოკვებენ წითელ ხიშტებს, და კომუნისტ კომისრებს. ე. ი. რუსის ხალხის გალათებს და ამ გალათების იარაღს.

სა.ს. კომიტეტის გარეკა.

მოსკოვის დიქტატორებმა ვერ მოითინეს თვით უმოჩინლესი საზოგადოებრივი კომიტეტიც კი, რომელიც კომუნისტის თავმჯდომარეობით მუშაობდა და რომლის წევრთა სია თვით სოციალიზმისაგან იქნა წინასწარ მოწონებული, და ეს კომიტეტი დაშალეს.

ჩვენთვის ამაში უჩვეულო არადგენია: თვით-მპრობებლობასაც სწორეთ ასეთი პრაქტიკა ქონდა. საზოგადოების თვითმომკმედების აზრდღი-საც კი ეწინაღა და რეპრესიებით ცდილობდა ჩაეკლა მისი ცოველი ჩანასახი. საზოგადოებრივმა კომიტეტმა კი ერთგვარათ სახელი მოიპოვა. პირველი ის, რომ საზღვარ-გარეთელი ემიგრაცია ამ კომიტეტს დაუკავშირდა. მეორეც ის, რომ ადგილობრივ მისი განცოფილებების გაჩენისთანავე მთელი დამშეული რაიონები ამ განცოფილებების გარშეშეშე მომგროვდა, ხოლო კომუნისტ აგენტებს ისე მტრულათ დაუწყეს ცქერა, რომ ამ უკანასკნელმა შიატო-ვეს თავის პოსტი და გაიქცენ, მართვლობის სადავე კი ამ უპარტიო და აპოლიტიურ კომიტეტის განცოფილებებს მიუდგეს. შემინებული საზოგადოებრივი მოღვაწენი ცენტრს შეეკითხვნენ, რა ვუყოთ ამ ძალა-უფლებას, რომელიც ხელში მოგვაჩერესო. მოსკოვის კომიტეტმა სოფენაკომის სთოვა განმარტება... ამ უკანასკნელმა კი ცხადია ასეთ მოვლინაში თავისთვის სახიფათო სიმპტომი დაინახა. თუ გამოჩენა საზოგადოებრივ ელემენტებისა საცნაო, რომ ადგილობრივ ძალა-უფლებამ მათ ხელში გადავიდეს, აქტივობა რომ გამოიჩინოს და სერიოზულათ ვაბატონება მოისურვონ — ცხადია წინ ველარავინ დაუდგებაო — სთქვენ მათ და არჩიეს ასეთ მეტოქის თავიდან მოშორება. ბოლშევიკებისთვის ეს ლოგიკურია... გაწყდეს ხალხი, თუ ბოლშევიკებს არ ცნობს და მათთან შიმშილი არ ურჩენია სხვის ხელში მძღრათ ყოფნას.

დასკვნა.

უცხოეთის რუსული პრესა დღემდე დიდ რყევას განიცდიდა, ევროპის საზოგადოებრივი აზრიც მათ აიკოლიეს და შეიქნა საერთო დრო-ტი აპოლიტიურ მოქმედებისა. ამ დრონტის ლოზუნგი იყო: დავეხმაროთ ხალხს, ხოლო ბოლშევიკებს გვერდი აუეუროთო. მაგრამ ასეთი გვერდის ავლა არ მოხერხდა. ბოლშევიკებს არ სურთ და არ შეუძლიათ თავის გვერდით ვინმე გაატარონ.. და თავის «გაბედული» მოქმედებით ისინი დღეს თვით უმტკიცებენ ქვეყანას, რომ სანამ ბოლშევიკში მძღობს რუსეთში, დახმარებაზე ლაპარაკი ცხრა მეთოთხედი მაინც უბრალო ლაქებიაა. ამას ახლა გარძნობს ევროპიული რუსული პრესა, და მან უკვე იბრუნა პირი ბრძოლის აუცილებლობისაკენ. ევროპის საზოგადოებრივი აზრიც იძულებული იქნება მალე ამავე დასკვნამდე მივიდეს. რუსეთის ხალხს ვერავინ იხსნის, სანამ მასზე კომუნისტები ბატონობენ.